

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยว
ในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม
ของชุมชนจังหวัดระนอง

Factors Influencing Tourists' Low-Carbon Travel Behavior in Local
Lifestyle, Indigenous Wisdom, and Cultural Tourism
in Ranong Province, Thailand

ณธกร คุ่มเพชร¹, มุกด์ตรา ทองเวส² และสุพัตรา ปราณี³
Nathakorn Kumpetch¹, Mooktra thongves², Supattra Pranee³

Received: 21 November 2025 Revised: 23 February 2026 Accepted: 24 February 2026

บทคัดย่อ

พฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมีความสำคัญต่อการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยช่วยบรรเทาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดระนอง 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดระนอง 3) รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำบนวิถีชีวิตท้องถิ่นภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง และการมีส่วนร่วมของชุมชน การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน ที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดระนอง ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม พ.ศ. 2568 ได้กลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบบังเอิญ

^{1,2,3} วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา; College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University. E-mail: mooktra.th@ssru.ac.th

(Convenience Sampling) เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ การควบคุมพฤติกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ความตั้งใจต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ปัจจัยแวดล้อมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ซึ่งสามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำได้ร้อยละ 54.1 นอกจากนี้ การสังเคราะห์ข้อมูลจากข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำที่เน้นการบูรณาการ “วิถีชีวิตท้องถิ่น – ภูมิปัญญา – ศิลปวัฒนธรรม” ของชุมชนจังหวัดระนองผ่านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ (Keywords): พฤติกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ การมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

Abstract

Low-carbon tourism behavior plays a crucial role in reducing environmental and social impacts by mitigating climate change, conserving natural resources, and generating sustainable income for local communities. This study aimed to: (1) examine the level of low-carbon tourism behavior among tourists engaging in local lifestyle, indigenous wisdom, and cultural tourism in communities in Ranong Province; (2) investigate the factors influencing tourists' low-carbon tourism behavior in the context of local lifestyle, indigenous wisdom, and cultural tourism in Ranong Province; and (3) develop a low-carbon tourism management model based on local lifestyle, indigenous wisdom, and cultural heritage in Ranong Province, emphasizing community participation.

This research employed a quantitative survey design. The sample consisted of 400 Thai tourists who traveled to Ranong Province between February and May 2025. Participants were selected using convenience sampling. Data were collected through a structured questionnaire and analyzed using descriptive statistics and multiple regression analysis.

The findings revealed that tourists demonstrated a high level of low-carbon tourism behavior. Factors that significantly influenced such behavior at the .05 level included attitudes toward low-carbon tourism, subjective norms regarding low-carbon tourism, perceived behavioral control, behavioral intention toward low-carbon tourism, environmental factors related to low-carbon tourism, and the marketing mix components of price and distribution channels. These variables collectively explained 54.1% of the variance in low-carbon tourism behavior. Furthermore, the synthesis of participants' suggestions led to the development of a low-carbon tourism management model that integrates "local lifestyle – indigenous wisdom – arts and culture" of communities in Ranong Province through multi-stakeholder participation, particularly that of local communities. This integrated approach contributes to balancing environmental conservation with sustainable grassroots economic development.

Keywords: Low-carbon tourism behavior, community participation, sustainable tourism management

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภาวะโลกร้อนเป็นประเด็นสำคัญระดับโลก ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมอย่างกว้างขวาง อันมีสาเหตุสำคัญจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gases: GHGs) จากกิจกรรมของมนุษย์ โดยเฉพาะภาคคมนาคม

พลังงาน และภาคการท่องเที่ยว ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากการเดินทาง การพักผ่อน และกิจกรรมนันทนาการ (Becken & Hay, 2012; Gössling & Peeters, 2015) ในบริบทของประเทศไทย ภาครัฐได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งสู่ความยั่งยืน ภายใต้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2566 – 2570 โดยให้ความสำคัญกับการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมและการขับเคลื่อนสู่การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (Ministry of Tourism and Sports, 2023) สอดคล้องกับแนวทางขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nations World Tourism Organization [UNWTO], 2022) การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low-Carbon Tourism) จึงเป็นกลไกสำคัญในการลด “รอยเท้าคาร์บอน” (Carbon Footprint) ควบคู่กับการสร้างสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในระดับประเทศ (Scott et al., 2016)

ในระดับภาคการท่องเที่ยว การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ งานวิจัยที่ผ่านมาเสนอว่า ปัจจัยด้านทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การควบคุมพฤติกรรม และความตั้งใจเชิงพฤติกรรม มีอิทธิพลโดยตรงต่อการตัดสินใจเลือกกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Chang et al., 2020) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นการศึกษาปัจจัยเชิงจิตวิทยาของนักท่องเที่ยวในภาพรวม หรือศึกษาในบริบทการท่องเที่ยวทั่วไป แต่ขาดการบูรณาการตัวแปรด้านส่วนประสมทางการตลาดและปัจจัยเชิงบริบทของพื้นที่เข้าไว้ในแบบจำลองเดียวกัน (Gössling et al., 2021) อีกทั้ง งานศึกษาจำนวนมากดำเนินการในระดับประเทศหรือระดับนานาชาติ ทำให้ขาดความเข้าใจเชิงลึกในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะบริบทของการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่นและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทย (Pongponrat & Chantradoan, 2012) นอกจากนี้ แม้จะมีข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ แต่มีงานวิจัยจำกัดที่เชื่อมโยงผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณกับการพัฒนา “รูปแบบการบริหารจัดการ” ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในระดับชุมชน (UNWTO, 2022) ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว โดยพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการที่บูรณาการปัจจัยด้านพฤติกรรม ทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การควบคุมพฤติกรรม และความตั้งใจ ร่วมกับปัจจัยแวดล้อมและส่วนประสมทางการตลาด ภายใต้บริบทเฉพาะของการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา และศิลปวัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยอธิบายพฤติกรรมนักท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำได้อย่างครอบคลุม และเชื่อมโยงสู่การจัดการเชิงพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

สำหรับจังหวัดระนอง ซึ่งมีศักยภาพโดดเด่นด้านการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา และศิลปวัฒนธรรม รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติ เช่น แหล่งน้ำพุร้อนและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

(Tourism Authority of Thailand, 2023) การพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการรักษาสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยซึ่งเป็นตลาดหลักมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนพฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ งานวิจัยนี้ จึงมุ่งศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำที่บูรณาการวิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ นักท่องเที่ยว ชุมชน ภาครัฐและเอกชน และระบบการตลาดและโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เชื่อมโยงมิติพฤติกรรมผู้บริโภคเข้ากับการจัดการเชิงพื้นที่และการมีส่วนร่วมของชุมชน อย่างเป็นระบบ อันจะนำไปสู่ต้นแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่สามารถขยายผลในระดับจังหวัดและระดับประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. ศึกษาระดับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง
2. ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง
3. ศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำบนวิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง และการมีส่วนร่วมของชุมชน

สมมติฐานการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดระนองมีระดับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำโดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ปัจจัยด้านความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม ทศนคติ แรงจูงใจ และการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. การบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับความยั่งยืนของการท่องเที่ยวในจังหวัดระนอง

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง

ประชากร คือ ข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวของ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รายงานสถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ จังหวัดระนอง มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยเฉลี่ยหลายแสนคนต่อปี และในช่วงไตรมาสแรก-ไตรมาสสองของปีมีแนวโน้มการเดินทางอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2567) การวิจัยครั้งนี้ ไม่สามารถระบุจำนวนประชากรที่แน่ชัดเฉพาะช่วงเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม พ.ศ. 2568 ได้ เนื่องจากเป็นข้อมูลเชิงพยากรณ์ และมีการเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาลท่องเที่ยว จึงทำให้ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน (Infinite Population)

กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณกรณีประชากรไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ของ Cochran (1977) ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม คือ อย่างน้อย 385 คน ผู้วิจัยจึงเพิ่มจำนวนเป็น 400 คน เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนของข้อมูล และเพิ่มความแม่นยำในการวิเคราะห์ทางสถิติ ได้กลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Convenience or Accidental Sampling)

เครื่องมือในการวิจัย แบ่งออกเป็นทั้งหมด 8 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส

ส่วนที่ 2 ทักษะติดต่อการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 3 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 4 การควบคุมพฤติกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 5 ความตั้งใจต่อพฤติกรรมท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 6 ปัจจัยแวดล้อมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ จำนวน 2 ข้อ

ส่วนที่ 7 ส่วนประสมทางการตลาด 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านส่งเสริมการขาย และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 8 พฤติกรรมท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ จำนวน 2 ข้อ

ลักษณะแบบสอบถามข้อ 2-8 เป็นแบบมาตราส่วน 5 ระดับ ได้แก่ 5 มากที่สุด 4 มาก 3 ปานกลาง 2 น้อย และ 1 น้อยที่สุด ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน

เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อความกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ได้เท่ากับ 0.76 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรจำนวน 30 คน และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ 0.81

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

สถิติในการวิเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ระดับของทัศนคติต่อการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ การควบคุมพฤติกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ความตั้งใจต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ปัจจัยแวดล้อมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ส่วนประสมทางการตลาด 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านส่งเสริมการขาย และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และพฤติกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง ด้วยสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยไปเที่ยวจังหวัดระนอง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 52.75 มีอายุระหว่าง 30 -35 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21.75 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 52.25 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 และส่วนใหญ่สถานภาพโสด จำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 60.25 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

	ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	189	47.25
	หญิง	211	52.75
2. อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	62	15.50
	20 - 24 ปี	71	17.75
	25 - 29 ปี	81	20.25
	30 - 35 ปี	87	21.75
	35 - 40 ปี	47	11.75
	50 ปี ขึ้นไป	52	13.00
3. ระดับการศึกษา	ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	53	13.25
	มัธยมศึกษา/ปวช.	46	11.50
	อนุปริญญา/ปวส.	72	18.00
	ปริญญาตรี	209	52.25
	สูงกว่าปริญญาตรี	20	5.00
4. อาชีพ	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	78	19.50
	พนักงานบริษัท	91	22.75
	ธุรกิจส่วนตัว	136	34.00
	รับจ้างอิสระ	51	12.75
	นักเรียน/นักศึกษา	21	5.25
	อื่น ๆ	23	5.75
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ต่ำกว่า 10,001 บาท	88	22.00
	10,001 - 15,000 บาท	96	24.00
	15,001 - 20,000 บาท	78	19.50
	20,001 - 25,000 บาท	63	15.75
	25,001 - 30,000 บาท	44	11.00
	มากกว่า 30,000 บาท	31	7.75
6. สถานภาพสมรส	โสด	241	60.25
	สมรส	128	32.00
	แยกกันอยู่	17	4.25
	หม้าย	5	1.25
	หย่าร้าง	9	2.25
	รวม	400	100.00

ระดับพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนองโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยพบว่าทัศนคติต่อการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ การควบคุมพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ความตั้งใจต่อพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ปัจจัยแวดล้อมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ส่วนประสมทางการตลาด 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านส่งเสริมการขาย และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งหมด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติต่อการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

ปัจจัย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	3.56	0.76	มาก
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	3.63	0.80	มาก
การควบคุมพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	3.53	0.78	มาก
ความตั้งใจต่อพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	3.57	0.69	มาก
ปัจจัยแวดล้อมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	3.56	0.82	มาก
ส่วนประสมทางการตลาด	3.56	0.68	มาก
พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	3.56	0.68	มาก
ภาพรวม	3.57	0.74	มาก

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง ค่า Tolerance ของตัวแปรอิสระทุกตัวอยู่ในช่วง 0.341-0.533 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.1 แสดงว่าปัจจัยของตัวแปรอิสระนั้น ไม่มีปัญหาด้านความสัมพันธ์ภายในกันเอง (Hair et al.,2014) และค่า VIF ของตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่าอยู่ในช่วง 1.877- 2.930 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระทุกตัวไม่มีระดับความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เป็นตัวแปรที่อิสระต่อกัน ซึ่งถือว่าระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทุกตัวไม่ก่อให้เกิด Multicollinearity ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่า Tolerance และ Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปรอิสระ

ตัวแปรพยากรณ์	Collinearity Statistics	
	Tolerance	VIF
ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (X_1)	0.373	2.680
การเคลื่อนย้ายตามกลุ่มอ้างอิงการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (X_2)	0.468	2.139
การควบคุมพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (X_3)	0.420	2.379
ความตั้งใจต่อพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (X_4)	0.515	1.941
ปัจจัยแวดล้อมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (X_5)	0.423	2.365
ส่วนประสมทางการตลาด		
ด้านผลิตภัณฑ์ (X_6)	0.371	2.697
ด้านราคา (X_7)	0.341	2.930
ด้านส่งเสริมการขาย (X_8)	0.369	2.712
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (X_9)	0.533	1.877

ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ได้จากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า p -value < .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) แสดงว่ามีปัจจัยอย่างน้อย 1 ปัจจัยมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยแสดงรายละเอียดตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ได้จากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง

Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	144.227	9	16.025	51.025	0.000*
Residual	122.486	390	0.314		
Total	266.713	399			

* $p < .05$

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา

ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง พบว่า ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (X_1) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (X_2) การควบคุมพฤติกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (X_3) ความตั้งใจต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (X_4) ปัจจัยแวดล้อมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (X_5) ส่วนประสมทางการตลาด ด้านราคา (X_7) และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (X_9) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง ได้ร้อยละ 54.1 ($R^2 = 0.541$) อีกร้อยละ 45.9 เป็นผลมาจากตัวแปรอื่นที่ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษา ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	T	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	0.166	0.171		0.967	0.334
X_1	0.211	0.061	0.196	3.482	0.001*
X_2	0.175	0.051	0.172	3.431	0.001*
X_3	0.114	0.055	0.109	2.061	0.040*
X_4	0.166	0.057	0.140	2.920	0.004*
X_5	0.110	0.052	0.112	2.115	0.035*
X_6	-0.004	0.056	-0.004	-0.075	0.940
X_7	0.118	0.057	0.121	2.063	0.040*
X_8	-0.022	0.055	-0.022	-0.395	0.693
X_9	0.112	0.051	0.104	2.217	0.027*

R = 0.735, $R^2 = 0.541$, Adjusted $R^2 = 0.530$, Durbin-Watson = 2.005

* $p < .05$

การศึกษารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำบนวิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง และการมีส่วนร่วมของชุมชน จากการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) พบว่า

รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำบนวิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา และ ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดระนอง ควรมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

ด้านสิ่งแวดล้อม ควรลดการใช้พลาสติก จัดการขยะอย่างเป็นระบบ และส่งเสริม การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเพื่อลดการปล่อยคาร์บอน

ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญา ควรรักษาอัตลักษณ์ท้องถิ่น ส่งเสริมกิจกรรม เรียนรู้วิถีชีวิต และสนับสนุนผลิตภัณฑ์ชุมชน

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและ บริหารจัดการ พร้อมทั้งกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม

ด้านการบริหารจัดการและการสื่อสาร ควรกำหนดแนวทางการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ อย่างชัดเจน และประชาสัมพันธ์แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแก่ผู้มาเยือน

โดยสรุป รูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสมควรเป็นการจัดการที่บูรณาการการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาอัตลักษณ์ชุมชน และเน้นการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ เพื่อให้เกิด ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล

อภิปรายผล (Research Discussion)

จากผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดระนอง มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำโดยรวมอยู่ในระดับมาก รวมถึงตัวแปรด้านทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การควบคุมพฤติกรรม ความตั้งใจเชิงพฤติกรรม ปัจจัยแวดล้อม และส่วนประสมทางการตลาดล้วนอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับแนวทางการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับการรักษาวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น ผลการศึกษานี้เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 1 ที่กำหนดว่านักท่องเที่ยวมีระดับพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจอธิบายได้จากแนวโน้มการตื่นตัวด้านสิ่งแวดล้อมในระดับสากล รวมถึงนโยบายด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศไทยที่สอดคล้องกับแนวทางของ United Nations World Tourism Organization (2022) ซึ่งเน้นการลดรอยเท้าคาร์บอนในภาคการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของ Li, Smith, และ Xu (2021) ที่พบว่าทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับ Chen และ Tung (2023) ที่ระบุว่านักท่องเที่ยวที่มีระดับความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมสูงมักแสดงพฤติกรรม ที่สนับสนุนการลดคาร์บอนอย่างชัดเจน

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณพบว่า ทักษะคติต่อการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การควบคุมพฤติกรรม ความตั้งใจเชิงพฤติกรรม ปัจจัยแวดล้อม และส่วนประสมทางการตลาดด้านราคาและช่องทางการจัดจำหน่าย มีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรม การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมได้ร้อยละ 54.1 ผลดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่กำหนดว่าปัจจัยด้านจิตสังคมและบริบททางการตลาดมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ทั้งนี้ สามารถอธิบายได้ตามกรอบแนวคิดของ Theory of Planned Behavior ซึ่งเสนอว่า ทักษะคติ บรรทัดฐานทางสังคม และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม เป็นปัจจัยกำหนดความตั้งใจ และพฤติกรรมจริง ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานของ Huang และ Hsu (2021) ที่พบว่า บรรทัดฐานทางสังคมและการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเดินทางที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึง Nguyen et al. (2022) ที่ชี้ว่า ความตั้งใจเป็นตัวแปรสำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างทักษะคติกับพฤติกรรมจริง นอกจากนี้ การที่ปัจจัยด้านราคาและช่องทางการจัดจำหน่าย มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ สะท้อนว่าการออกแบบกลยุทธ์การตลาดที่เอื้อต่อการเข้าถึงบริการคาร์บอนต่ำมีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ Gupta และ Jain (2024) ที่ระบุว่าปัจจัยทางการตลาดสามารถกระตุ้นการเลือกบริการท่องเที่ยวที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาจากข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสมควรเน้นการบูรณาการระหว่างการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การรักษาอัตลักษณ์วิถีชีวิตท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดการท่องเที่ยว ทั้งในด้านการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล รูปแบบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เสนอโดย United Nations World Tourism Organization (2022) ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ Zhang et al. (2021) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ Lee และ Lee (2022) ที่เสนอว่า การผสมผสานวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ากับมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมช่วยเพิ่มความยั่งยืนในระยะยาว แม้ว่าวัตถุประสงค์ข้อนี้ จะมุ่งเน้นการพัฒนาเชิงรูปแบบมากกว่าการทดสอบเชิงสถิติ แต่ผลการศึกษานับสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 ที่กำหนดว่าการบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความยั่งยืนของการท่องเที่ยว

องค์ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

การวิจัยครั้งนี้ได้สร้าง องค์ความรู้ใหม่ โดยพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำที่บูรณาการ วิถีชีวิตท้องถิ่น – ภูมิปัญญา – ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ นักท่องเที่ยว (Tourist Behavior): การสร้างความตระหนักรู้และทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ ชุมชน (Community): การมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผนจนถึงการดำเนินงาน ภาครัฐและเอกชน (Stakeholders): สนับสนุนด้านนโยบายและทรัพยากร และระบบการตลาดและโครงสร้างพื้นฐาน (Marketing and Infrastructure): การสื่อสารและสร้างระบบที่เอื้อต่อพฤติกรรมคาร์บอนต่ำ องค์ความรู้นี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับจังหวัดอื่นที่มีลักษณะทางวัฒนธรรมคล้ายคลึงกัน เพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงยั่งยืนในระดับประเทศ

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมกับ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และองค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง ควรกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำระดับจังหวัด พร้อมตัวชี้วัดการลดคาร์บอนที่ชัดเจน
2. กรมการท่องเที่ยว ควรพัฒนามาตรฐานหรือเครื่องหมายรับรองสถานประกอบการคาร์บอนต่ำ เพื่อสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ประกอบการ
3. กรมการขนส่งทางบก และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรส่งเสริมระบบขนส่งสาธารณะหรือยานพาหนะพลังงานสะอาดในแหล่งท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และหน่วยงานท้องถิ่น ควรจัดกิจกรรมณรงค์และอบรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำแก่ชุมชนและนักท่องเที่ยว
2. ชุมชนควรจัดตั้งคณะกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อร่วมวางแผนและติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
3. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ควรสนับสนุนระบบติดตามและประเมินผลการลดคาร์บอนในระดับพื้นที่

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2567). สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2566. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- Becken, S., & Hay, J. E. (2012). **Climate change and tourism: From policy to practice**. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203125630>
- Chang, J., Hernández-Díaz, A. G., & Lo, C. (2020). Low-carbon tourism: A new model for sustainable tourism development. **Sustainability**, *12*(12), 4943. <https://doi.org/10.3390/su12124943>
- Chen, M. F., & Tung, P. J. (2023). Determinants of environmentally responsible tourism behavior: Extending the theory of planned behavior. **Journal of Sustainable Tourism**, *31*(4), 845–862. <https://doi.org/10.1080/09669582.2022>
- Cochran, W. G. (1977). **Sampling techniques** (3rd ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Gössling, S., & Peeters, P. (2015). Assessing tourism's global environmental impact 1900–2050. **Journal of Sustainable Tourism**, *23*(5), 639–659. <https://doi.org/10.1080/09669582.2015.1008500>
- Gössling, S., Scott, D., & Hall, C. M. (2021). Pandemics, tourism and global change: A rapid assessment of COVID-19. **Journal of Sustainable Tourism**, *29*(1), 1–20. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1758708>
- Gupta, S., & Jain, R. (2024). Green marketing strategies and tourist behavioral intention toward low-carbon tourism. **Sustainability**, *16*(3), 1124. <https://doi.org/10.3390/su16031124>
- Huang, S., & Hsu, C. H. C. (2021). Effects of social norms and perceived behavioral control on environmentally responsible travel behavior. **Tourism Management Perspectives**, *37*. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2020.100781>
- Lee, T. H., & Lee, Y. F. (2022). Community participation and sustainable tourism development: Evidence from cultural tourism destinations. **Journal of Destination Marketing & Management**, *23*, 100689. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2021.100689>

- Li, J., Smith, A., & Xu, H. (2021). Environmental attitudes and sustainable travel behavior: The mediating role of behavioral intention. **Journal of Travel Research**, **60**(7), 1440–1455. <https://doi.org/10.1177/0047287520941234>
- Ministry of Tourism and Sports. (2023). **National tourism development plan 2023–2027**. <https://www.mots.go.th>
- Nguyen, T. H., Lobo, A., & Greenland, S. (2022). Pro-environmental travel intention and behavior: An application of the theory of planned behavior. **Journal of Cleaner Production**, **336**, 130352. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2022.130352>
- Pongponrat, K., & Chantradoan, S. (2012). Building sustainable tourism through community-based cultural tourism: A case study of Thailand. **Asian Social Science**, **8**(10), 61–69. <https://doi.org/10.5539/ass.v8n10p61>
- Scott, D., Gössling, S., & Hall, C. M. (2016). **Tourism and climate change: Impacts, adaptation and mitigation** (2nd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315768236>
- Tourism Authority of Thailand. (2023). **Tourism statistics of Ranong province**. <https://www.tourismthailand.org>
- United Nations World Tourism Organization. (2022). **Global tourism plastics initiative report 2022**. UNWTO. <https://www.unwto.org>
- United Nations World Tourism Organization. (2022). **Tourism and climate action**. UNWTO. <https://www.unwto.org>
- United Nations World Tourism Organization. (2023). **Tourism and climate action framework progress report 2023**. UNWTO. <https://www.unwto.org>